

**ОЛИЙ ҲАМДА КАСБИЙ ТАЪЛИМ
ТАШКИЛОТЛАРИ
БИТИРУВЧИЛАРИНИНГ ЯКУНИЙ
ДАВЛАТ АТТЕСТАЦИЯСИНИ
ЎТКАЗИШ БЎЙИЧА
УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА**

Олий ҳамда касбий таълим ташкилотлари битирувчиларининг якуний давлат аттестациясини ўтказиш бўйича услубий қўлланма: Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, – Т.: 2025. – 36 бет.

Мазкур услубий қўлланма мамлакатимизда юқори малакали кадрлар тайёрлаш жараёнини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш, иш берувчи корхона ва ташкилотларни таълим жараёнига жалб этиш ҳамда олий ва касбий таълим ташкилотлари битирувчиларининг якуний давлат аттестациясини ўтказиш тартибини такомиллаштириш мақсадида қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ижрочиларга ва фойдаланувчиларга тушунарли тарзда етказиш мақсадида ишлаб чиқилди.

Қонунчилик ҳужжатлари ўзгариши муносабати билан ушбу қўлланма такомиллаштириб борилади, шу сабабли, қўлланманинг янгиланган санасига эътибор қаратиш лозим.

Ушбу услубий қўлланма тавсиявий хусусиятга эга.

МУНДАРИЖА

Фойдаланилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар.....	4
Умумий қоидалар.....	5
Олий таълим ташкилотлари битирувчиларининг якуний давлат аттестациясини ўтказиш тартиби.....	7
Касбий таълим ташкилотлари битирувчиларининг якуний давлат аттестациясини ўтказиш тартиби.....	25

ФОЙДАЛАНИЛГАН НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАР

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси



Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги
ЎРҚ–637-сон Қонуни



Вазирлар Маҳкамасининг 2024 йил 13 декабрдаги
836-сон қарори билан тасдиқланган Олий таълим
ташкilotлари битирувчиларининг якуний давлат
аттестациясини ўтказиш тартиби тўғрисидаги низом



Вазирлар Маҳкамасининг 2025 йил 16 январдаги 14-
сон қарори билан Олий таълим тизимида дуал
таълимни ташкил этиш тартиби тўғрисидаги низом



✓ Мамлакатимизда юқори малакали кадрлар тайёрлаш жараёнини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш, иш берувчи корхона ва ташкилотларни таълим жараёнига жалб этиш ҳамда олий ва касбий таълим ташкилотлари битирувчиларининг **якуний давлат аттестацияси**ни ўтказиш тартибини такомиллаштириш муҳим аҳамиятга эга.

Шунга кўра, **2025 йил 1 январдан бошлаб** олий ва касбий таълим ташкилотлари битирувчиларининг **якуний давлат аттестациясини иш берувчи корхона ва ташкилотларда** ҳам ташкил этиш амалиёти жорий қилиниши белгиланди.



Вазирлар Маҳкамасининг **2024 йил 13 декабрдаги** “Олий ва касбий таълим ташкилотлари битирувчиларининг якуний давлат аттестациясини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги **836-сон қарори** билан қуйидаги тартибга солинган:



Диплом лойиҳаси ҳамда битирув малакавий иши ҳимоя қилинадиган бакалавриат таълим йўналишлари рўйхати таълим соҳаларининг хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда **Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги** томонидан тасдиқланади.



Бунда диплом лойиҳаси ва битирув малакавий иши ҳимоя қилинмайдиган бакалавриат таълим йўналишлари битирувчиларига уларнинг

хоҳишидан келиб чиқиб, диплом лойиҳаси ёки битирув малакавий иши ҳимоя қилинишига рухсат берилади;



Якуний давлат аттестация комиссияси аъзолигига жалб этилган мутахассисларга қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ **меҳнатга соатбай ҳақ тўлаш миқдорлари** асосида ҳақ тўланади ҳамда уларнинг асосий иш жойларидаги иш ҳақлари сақлаб қолинади;



Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги касбий таълим ташкилотларида аттестацияни ташкил этишдан **камида бир ой олдин** Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, манфаатдор вазирлик ва идоралар *таклифлари асосида* битирувчиларнинг аттестацияси ўтказиладиган корхона ва ташкилотлар ҳамда таълим ташкилотлари **рўйхатини тасдиқлаб, эълон қилади.**



ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИ БИТИРУВЧИЛАРИНИНГ ЯКУНИЙ ДАВЛАТ АТТЕСТАЦИЯСИНИ ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ

1. ЯКУНИЙ ДАВЛАТ АТТЕСТАЦИЯГА ДОИР УМУМИЙ ҚОИДАЛАР



Аттестация (лот. *attestatio* – гувоҳнома) ходимнинг малакасини, ўқувчиларнинг билим даражасини белгилаш ҳамда маҳсулот, иш ўринлари сифатини аниқлаш каби мазмунларга эга.



Аттестация комиссия томонидан таълим йўналишлари ва мутахассисликларнинг хусусиятидан келиб чиқиб, олий таълим ташкилотида ёки корхонада (ташкилотда) ўтказилиши мумкин. Бунда аттестация олий таълим ташкилотидаги ҳар бир **бакалаврият таълим йўналиши** ва **магистратура мутахассислиги** бўйича ташкил этилади.



Диплом лойиҳаси ҳамда битирув малакавий иши ҳимоя қилинадиган **таълим йўналишлари рўйхати** таълим соҳаларининг хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги томонидан тасдиқланади.

бакалавриат таълим йўналишида

- Диплом лойиҳаси

магистратура мутахассислигида

- Битирув малакавий иши

АТТЕСТАЦИЯ ҚҲЙИДАГИ ШАКЛЛАРДА ЎТКАЗИЛИШИ МУМКИН:

Хорижий тил бўйича (олий таълим ташкилоти Кенгаши қарорига асосан ўтказилиши мумкин) синов.



МАХСУС (МАЖБУРИЙ) ФАНЛАР
(КАСБИЙ-АМАЛИЙ ФАНЛАР,
ТИББИЁТ ОЛИЙ ТАЪЛИМ
ТАШКИЛОТЛАРИ УЧУН ИККИ
БОСҚИЧЛИ КЛИНИКОЛДИ ВА
КЛИНИК ФАНЛАР) БЎЙИЧА СИНОВ.

БИТИРУВ МАЛАКАВИЙ ИШИ ҲИМОЯСИ.



ДИПЛОМ ЛОЙИҲАСИ ҲИМОЯСИ.



“СТАРТАП” лойиҳаси муаллифи (ҳаммуаллифи) ўқиш даврида (бакалаврият ёки магистратура) **тегишли давлат органи томонидан** эълон қилинган танлов якунларига кўра ғолиб деб топилган бўлиши лозим.

РАЦИОНАЛИЗАТОРЛИК ҒОЯСИ муаллифи (ҳаммуаллифи) томонидан таклиф этилган ғоя ўқиш даврида (бакалаврият ёки магистратура) камида **учта** корхона (ташкилот) томонидан амалиётга жорий қилинган ва унинг иқтисодий ёки ижтимоий самара берганлиги бўйича мазкур корхона (ташкилот) томонидан **далолатнома расмийлаштирилган бўлиши лозим.**



Хорижий тиллар ва умумтаълим фанларини билиш даражасини белгиловчи **миллий ва халқаро тан олинган сертификатлар рўйхати** Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси Мактабгача ва



мактаб таълими вазирлигининг қарори (29.05.2024 йилда рўйхатдан ўтган, рўйхат рақами 3515) билан тасдиқланган.



Рўйхатга кўра, биргина инглиз тили бўйича сертификатлар ва даражалари қуйидагича:

Т/ р	Миллий ва халқаро тан олинган сертификатлар номи	Мувофиқлик даражалари					
		Common European Framework of Reference (CEFR) шкаласи бўйича					
		A1	A2	B1	B2	C1	C2
ИНГЛИЗ ТИЛИ							
1.	Чет тилини билиш даражасини аниқлаш бўйича миллий сертификат			B1	B2	C1	
2.	Test of English as a Foreign Language - TOEFL iBT			42-71	72-94	95-113	114- 120
3.	Test of English as a Foreign Language (TOEFL iTP)		343 Listening 38 Written 32 Reading 33 Speaking 41	433 Listening 46 Written 43 Reading 41 Speaking 48	543 Listening 55 Written 53 Reading 55 Speaking 58	620 Listening 62 Written 64 Reading 60 Speaking 64	
4.	Cambridge Assessment English (KET, PET, FCE, CAE, CPE)		KET 120-139	PET 140-159	FCE 160-179	CAE 180-199	CPE 200- 220
5.	International English Language Testing System - IELTS (Academic)	2.0	3.0	4.0-5.0	5.5-6.5	7.0-8.0	8.5- 9.0
6.	International Test of English Proficiency iTEP Academic - Plus	A1	A2	B1	B2	C1	C2

Хорижий тил бўйича камида B2 даражадаги (филология йўналишлари бўйича камида C1 даражадаги) миллий ёки унга мос даражадаги халқаро сертификатга эга битирувчилар хорижий тил бўйича аттестациядан озод этилади

Бундан ташқари, француз, немис, испан, итальян, араб, хитой, япон, корейс, турк, шунингдек пушту, дарий, урду, ҳиндий, уйғур, форс бўйича ҳам сертификатлар даражалари рўйхатда мавжуд.

2. КОМИССИЯ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТАРТИБИ

Якуний давлат аттестация комиссияси ўз фаолиятини мазкур Вазирлар Маҳкамасининг 2024 йил 13 декабрдаги 836-сон қарори билан тасдиқланган Олий таълим ташкилотлари битирувчиларининг якуний давлат аттестациясини ўтказиш тартиби тўғрисидаги низом талабларига мувофиқ амалга оширади.

КОМИССИЯ РАИСИ

Комиссия раислигига **номзодлар рўйхати** тегишли кафедра мудири томонидан шакллантирилади ҳамда тасдиқлаш учун олий таълим ташкилоти ректорига (филиал директорига) тақдим этилади.

Комиссия раислари олий таълим ташкилотининг идоравий мансублигидан қатъи назар, ушбу таълим ташкилотида **фаолият юритмаётган олимлар**, ишлаб чиқариш соҳасидаги **тажрибали мутахассислар** орасидан тегишли олий таълим ташкилоти ректорининг (филиал директорининг) буйруғи билан **бир календарь йили муддатига** тасдиқланади.

КОМИССИЯ РАИСИ

Комиссиянинг таркиби олий таълим ташкилоти ректори (филиал директори) томонидан **битирув семестри бошланишидан камида бир ой олдин** тасдиқланади



Комиссия камида **5 нафар профессор-ўқитувчи ва мутахассислар**дан иборат таркибда шакллантирилади ҳамда унинг **учдан икки қисми** қатнашганда, ваколатли ҳисобланади.

Бунда комиссия таркиби қуйидагилардан иборат бўлади:

1. мутахассис тайёрловчи олий таълим ташкилотининг илмий-педагог кадрлари (аттестация комиссияси умумий таркибининг **40 фоизига**ча);
2. кадрлар буюртмачиси бўлган корхоналарнинг (ташкилотларнинг) юқори малакали мутахассислари;
3. турдош олий таълим ташкилотларининг етакчи профессор-ўқитувчи ва илмий ходимлари;
4. соҳанинг илғор мутахассислари ва олимларидан.

Бир кишининг кетма-кет бир олий таълим ташкилотида **икки мартадан ортиқ** комиссия раиси бўлишига йўл қўйилмайди.

Комиссия аъзолигига жалб этилган мутахассисларга қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ **меҳнатга соатбай ҳақ тўлаш миқдорлари асосида ҳақ тўланади ҳамда уларнинг асосий иш жойларидаги иш ҳақлари** сақлаб қолинади.

Ўқув машғулотларини ўтказганлик учун меҳнатга соатбай ҳақ тўлаш миқдорлари (*Адлия вазирлиги томонидан 2019 йил 22 апрелда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами 3157*)га биноан, Олий таълим ва илмий тадқиқот муассасаларида, қайта тайёрлаш ва малака ошириш муассасаларида, шунингдек мазкур муассасаларда ташкил этиладиган ўқув курсларида ўқув машғулотлари ўтказганлик учун **меҳнатга соатбай ҳақ тўлаш миқдорлари контингентга қараб базавий лавозим маошларига нисбатан 0,61 фоиздан 2 фоизгача**ни ташкил этади.

Қуйидагилар комиссиянинг асосий вазифалари ҳисобланади:



битирувчининг билим, кўникма ва малака даражасининг тегишли таълим йўналиши ва мутахассислик малака талабларига мувофиқлигини комплекс баҳолаш



аттестация натижалари бўйича битирувчиларга тегишли академик даражасини бериш бўйича қарор қабул қилиш



фаолият натижаларини таҳлил қилиш ва улар асосида олий маълумотли кадрлар тайёрлашни такомиллаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш

Шунингдек, аттестацияда қуйидагилар **жамоатчилик асосида кузатувчи сифатида қатнашиши мумкин:**

олий таълим ташкилотининг Васийлик (Кузатув, Бошқарув) кенгаши вакиллари;

фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари вакиллари;

битирувчиларнинг ота-оналари ёки уларнинг қонуний вакиллари;

кадрлар буюртмачилари

Аттестация **жараёнида** Ўзбекистон Республикаси **Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлигининг вакиллари** иштирок этишлари мумкин.



Аттестация жараёни **онлайн режимда овозли видеотрансляция** қилинади ҳамда ушбу видеотасвирлар **бир йил** давомида тегишли кафедрада сақланади.



Зарурат бўлганда, битта раис раҳбарлигида бир нечта аттестация комиссиялари тузилади.



Олий таълим ташкилотининг давлат аккредитациясидан ўтмаган таълим йўналиши ва мутахассисликлар битирувчиларининг аттестацияси ушбу олий таълим ташкилотининг юқори турувчи вазирлиги (идораси) рухсати билан ташкил этиладиган аттестация комиссияси томонидан ўтказилади.

Олий таълим ташкилоти аттестацияга қадар қуйидагиларни амалга оширади:

1	Аттестация олий таълим ташкилотида ёки корхонада (ташкилотда) ташкил этиладиган таълим йўналишлари ва мутахассисликлар ҳамда таълим	Ҳар йили 31 октябрга қадар
---	---	-----------------------------------

	йўналишлари ва мутахассисликларга мос махсус (мажбурий) фанлар (касбий-амалий, клиниколди ва клиник фанлар) рўйхатини тасдиқлайди.	
2	Битирувчиларни аттестациядан ўтказиш юзасидан корхоналар (ташкilotлар) билан ҳамкорлик шартномасини имзолайди.	Ҳар йили ноябрь ойида
3	Таълим йўналиши ва мутахассисликка мос махсус (мажбурий) фанлар рўйхатини олий таълим ташкilotининг расмий веб-сайтида эълон қилади.	Аттестациядан камида олти ой олдин
4	Хорижий тил ва махсус (мажбурий) фанлар бўйича ўтказиладиган синовлар шаклини белгилайди ҳамда талабалар эътиборига етказди.	Аттестациядан олти ой олдин
5	Аттестациянинг дастурларини ишлаб чиқади ва олий таълим ташкilotининг расмий веб-сайтида эълон қилади.	Аттестациядан уч ой олдин
6	Комиссиянинг таркибини тасдиқлайди.	Битирув семестри бошланишидан бир ой олдин
7	Битирув малакавий иши мавзуларини тасдиқлайди.	Битирув семестри бошлангунига қадар
8	Битирув малакавий иши ҳамда магистрлик диссертациясини антиплагиат дастури асосида текширади.	Аттестациядан икки ҳафта олдин

9	Аттестация комиссияси раиси билан комиссиянинг тайёргарлик даражаси, комиссия раиси ва аъзоларининг вазифалари, битирувчиларга қўйилаётган талаблар, тартиб-интизом масалалари юзасидан йиғилиш ўтказади.	
---	---	--



Аттестацияга **тегишли фанларни ўзлаштирган, белгиланган кредитларни тўплаган** ҳамда **тўлов-контракт шартларини тўлиқ бажарган** битирувчилар қўйилади.



Битирувчилар **ўқув юкламаларини тўлиқ бажаргандан сўнг** аттестациядан ўтиши мажбурий ҳисобланади.

Битирувчиларнинг махсус (мажбурий) фанлар (касбий-амалий, клиниколди ва клиник фанлар) бўйича аттестацияси, диплом лойиҳаси (битирув малакавий иши) ёки магистрлик диссертацияси ҳимояси **олий таълим ташкилоти ёхуд корхонада (ташкилотда)** ташкил этилади.



Олий таълим ташкилоти Кенгаши ҳар йили 31 октябрга қадар аттестация олий таълим ташкилотида ёки корхонада

(ташкilotда) ташкил этиладиган таълим йўналишлари ва мутахассисликлар ҳамда таълим йўналишлари ва мутахассисликларга мос махсус (мажбурий) фанлар (касбий-амалий, клиниколди ва клиник фанлар) **рўйхатини** тасдиқлайди ва аттестациядан камида олти ой олдин олий таълим ташкилотининг расмий веб-сайтида эълон қилади.



Олий таълим ташкилоти ўз битирувчиларининг аттестациядан ўтказиш юзасидан мос корхоналар (ташкilotлар) билан **ҳамкорлик шартномасини** ҳар йили ноябрь ойида имзолайди.



Аттестацияда **хорижий тил ва махсус (мажбурий) фанлар** бўйича синовлар **ёзма ёки тест ёхуд оғзаки шаклда** ташкил этилади. Аттестация алоҳида иқтидор талаб этиладиган ва тиббиёт таълим соҳаси учун **амалий шаклда** ҳам ташкил этилиши мумкин.

Хорижий тил ва махсус (мажбурий) фанлар бўйича ўтказиладиган синовлар шакли олий таълим ташкилоти **Кенгашининг қарори асосида** таълим ташкилоти ректори (филиал директори) томонидан белгиланади ҳамда аттестация бошланишидан олти ой олдин битирувчилар эътиборига етказилади.



Битирув малакавий ишининг мавзулари битирув семестри бошлангунига қадар олий таълим ташкилоти Кенгашининг қарори билан тасдиқланади.



Битирувчилар аттестациядан олдин тегишли фанлар бўйича **дастурлар билан таъминланадилар**, уларга **тайёргарлик кўриш ва маслаҳатлар бериш учун зарур шароитлар** яратилади.



Олий таълим ташкилоти томонидан тажрибали профессор-ўқитувчилар ҳамда корхоналарнинг (ташкилотларнинг) мутахассисларини жалб этган ҳолда, **аттестациянинг дастурлари** аттестация бошланишидан камида уч ой олдин ишлаб чиқилиб, олий таълим ташкилоти Кенгаши томонидан тасдиқланади ва олий таълим ташкилотининг **расмий веб-сайтида эълон қилинади**.



Аттестация ўқув жараёни жадвалида кўрсатилган муддатларда, факультет декани ёки ўқув-услубий ишларга масъул таркибий бўлинма (бўлим, бошқарма) томонидан тайёрланган ҳамда олий таълим ташкилоти ўқув ишлари бўйича проректори томонидан тасдиқланган **аттестация жадвали** асосида ўтказилади.



Олий таълим ташкилоти Кенгашининг қарори билан битирувчи учун белгиланган аттестациянинг шакли **бир ўқув йили давомида ўзгартирилишига йўл қўйилмайди**.



Аттестацияда **плагиатга йўл қўйилмайди.**

Бундай ҳолат аниқланганда, аттестация комиссияси томонидан битирувчига тегишли аттестациядан **қониқарсиз** баҳо қўйилади ёки қўйилган ижобий баҳо бекор қилинади.

Битирув малакавий иши ҳамда магистрлик диссертацияси ҳимоядан икки ҳафта олдин

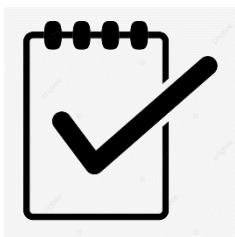


ANTIPLAGIAT
PLAGIARISM DETECTION SYSTEM

антиплагиат дастури асосида текширилади ва плагиатга йўл қўйилганлиги аниқланса, такроран бир маротаба қайта текширишдан ўтказишга рухсат берилади.

Иккинчи маротаба ҳам плагиат ҳолатлари бартараф этилмаган тақдирда, аттестация кейинги йилга қолдирилади.

Бунда плагиат ҳолатлари бартараф этилган тақдирда, битирувчига аттестацияда қатнашишга рухсат берилади.



Олий таълим ташкилотида ўрнатиладиган антиплагиат дастури олий таълим ташкилотининг бюджетдан ташқари маблағлари ҳисобидан харид қилинади ва у қуйидаги талабларга жавоб бериши талаб этилади:

Ўзбекистон Республикасининг «Киберхавфсизлик тўғрисида»ги ва «Шахсга доир маълумотлар тўғрисида»ги қонунлари талабларига жавоб бериши;

ўзбек, қорақалпоқ, рус, инглиз ва бошқа тиллардаги матнларни плагиатга текшириш имкониятининг мавжудлиги;

фойдаланувчи учун тизимнинг камида ўзбек, қорақалпоқ, рус ва инглиз тилларида йўриқномаси мавжудлиги;

кўчирилган маълумотлар қайси манбалардан олинганини аниқ ифодалаб бера олиши;

ишлардаги маълумотларни билвосита, яъни мазмуни ўзгартирилмасдан сўз ва иборалар алмаштирилиб баён қилинган матнлардаги кўчирмачиликни аниқлаш тизими жорий этилганлиги;

сунъий интеллект технологиялари асосида генерация қилинадиган матнларни аниқлаш имкониятининг мавжудлиги;

халқаро эътироф этилган базалар билан боғланганлиги, маълумотлар базасида турли тиллардаги манбалар, жумладан, махсус маълумотлар базалари, халқаро илмий нашриётлар, кутубхоналар тўпламларининг мавжудлиги;

миллий илмий нашрлар базасига ва зарур ҳолларда бошқа тизимларга интеграция қилиш имкониятининг мавжудлиги;

ишларни текшириш натижасида матн таҳлиliga доир тўлиқ ҳисоботни ва белгиланган намунадаги хулосани (сертификатни) тақдим этиш имкониятининг мавжудлиги.



Аттестацияда битирувчиларнинг **билими, кўникма ва малакаси** Ўзбекистон Республикаси Олий таълим фан ва инновациялар вазирлиги томонидан белгиланган баҳолаш мезонлари асосида баҳоланади. Аттестация **натижалари** аттестация **ўтказилган куннинг ўзида** битирувчиларга эълон қилинади.

Аттестацияда битирувчи **қониқарсиз** баҳо билан баҳоланганда битирувчига **диплом берилмайди** ҳамда аттестацияни мазкур Низомга мувофиқ қайта топширади.



Комиссия битирувчиларга аттестациянинг ижобий натижалари асосида **бакалавр (магистр) даражасини бериш ҳақида қарор** қабул қилади.



Комиссиянинг қарорлари очиқ овоз бериш орқали мажлисда иштирок этувчиларнинг **кўпчилик овози** билан қабул қилинади. Овозлар тенг бўлган ҳолларда, раиснинг овози ҳал қилувчи ҳисобланади.



Олий таълим ташкилоти битирувчиси аттестациядан муваффақиятли ўтгандан сўнг **бир ой муддат** ичида унга мувофиқ даражадаги **олий маълумот тўғрисидаги диплом ва унинг иловаси** берилади.



Ўқув режасидаги **барча фанларнинг камида тўртдан уч қисми бўйича** «5» (аъло) баҳо (90 — 100 балл) ўзлаштириш кўрсаткичларига эришган, (бошқа фанлар бўйича ўзлаштириш кўрсаткичи «4» (яхши) баҳодан (70 — 89,9 балл) кам бўлмаган), шунингдек, аттестациядан «5» (аъло) баҳо (90 — 100 балл) кўрсаткичига эга бўлган бакалаврият битирувчисига **«имтиёзли» диплом** берилади.

Аттестациядан ўта олмаган ёки аттестацияга қўйилмаган битирувчи ўқиш муддати тугагандан сўнг, унинг аризасига

мувофиқ аттестацияни кейинги **уч йил давомида қайта топшириш ҳуқуқига эга.**

Аттестациядан ўта олмаган битирувчидан аттестацияни қайта топшириш жараёнларида **тўлов ундирилмайди.**



Аттестациядан ўта олмаган битирувчи кейинги ўқув йили бошланганидан кейин аттестацияни қайта топширишга рухсат беришни сўраб олий таълим ташкилоти ректори (филиал директори) номига **ариза** билан мурожаат қилади. Бунда битирувчига аттестацияни **кейинги ҳар бир ўқув йилида (уч йил давомида) икки мартадан ортиқ** қайта топширишга йўл қўйилмайди.

Аттестацияни қайта топширишга олий таълим ташкилоти ректорининг (филиал директорининг) буйруғи билан рухсат берилади.

Аттестациядан кейинги уч йил давомида қайта ўта олмаган битирувчига **академик маълумотнома** берилади ва у белгиланган тартибда, **тўлов-контракт асосида тегишли битирув курсига ўқиш** учун қайта тикланади.

Узрли сабаб билан аттестацияга келмаган битирувчилар олий таълим ташкилоти ректорининг (филиал директорининг) буйруғи билан комиссиянинг иши якунланишига қадар бошқа муддатларда ўтказиладиган аттестацияга киритилади.

Комиссиянинг иши бўйича йиллик ҳисобот олий таълим ташкилоти Кенгашида кўриб чиқилади. Мазкур Кенгаш йиғилишига комиссия раиси таклиф қилинади.

КАСБИЙ ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИ БИТИРУВЧИЛАРИНИНГ ЯКУНИЙ ДАВЛАТ АТТЕСТАЦИЯСИНИ ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ



Касбий таълим ташкилотлари битирувчиларининг якуний давлат аттестациясининг **асосий мақсади** касбий таълим ташкилоти битирувчиларининг билими, кўникма ва малака даражасини (касбий компетенцияларини) касбларнинг (мутахассисликларнинг) таълим дастурларига мувофиқлигини комплекс баҳолашдан иборат.

Аттестация қуйидаги шаклларда ўтказилади:



давлат имтиҳонлари;



кўргазмали-амалий имтиҳонлар.



Давлат имтиҳонлари эса қуйидаги шаклларда ўтказилади ва касбларнинг (мутахассисликларнинг) ўқув дастурларида назарда тутилган **материалларни ўзлаштириш даражасини аниқлашга** қаратилади:

бошланғич касбий таълим бўйича — Ўзбекистон тарихи фани ва касбий фанлардан тест шаклида;

ўрта ва ўрта махсус касбий таълим бўйича — касбий фанлардан тест шаклида.



Касбий фанларга ўқув режасидаги
умумкасбий фанлар, махсус фанлар ёки
мутахассислик фанлари киради.



Давлат имтиҳонларини ўтказиш

Ўзбекистон тарихи фани ва касбий фанлар бўйича касбларнинг (мутахассисликларнинг) ўқув дастурларидаги мавзулар доирасида тест топшириқлари Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Профессional таълимни ривожлантириш институти томонидан тегишли мутахассисларни жалб қилган ҳолда тест жараёнлари бошланишидан **2 ой олдин** ишлаб чиқилади ва тасдиқланади.

Касбий таълим ташкилотларида касбларнинг (мутахассисликларнинг) тегишли касбий фанлари бўйича, шунингдек, умумий ўрта таълим мактабларининг 9-синф битирувчилари қабул қилинган гуруҳларда Ўзбекистон тарихи фанидан давлат имтиҳони **тест синовлари шаклида** ўтказилади.

Тест синовлари ташкил этилиши, холис ва адолатли ўтказилиши ҳамда тест топшириқларини ошкор этилмаслиги учун жавобгарлик комиссия зиммасида бўлади.

Тест топшириқлари жами **72 та саволдан иборат** бўлиб, топшириқларни бажариш учун **120 дақиқа**, белгиланган жавобларни жавоблар варақасига кўчириш учун **қўшимча 10 дақиқа** вақт берилади.

Тест ўтказиш жараёнига комиссия қуйидагиларни назоратчи сифатида жалб қилади:

- ❖ умумий ўрта таълим ташкилотлари ўқитувчилари;
- ❖ жамоат ташкилотлари вакиллари.



Тест синовлари жараёнида битирувчилар томонидан дарсликлар, ўқув-услубий қўлланмалар, матнлар, жавоблар ёзилган варақалар, мобил телефонлар ва бошқа алоқа воситаларидан фойдаланишга йўл қўйилмайди. Тест синовларини ўтказиш қоидаларига риоя қилмаган битирувчилар бу ҳақда далолатнома тузган ҳолда тест синовларидан четлаштирилади.

Тест топшириқларини якуний баҳолашда комиссия тўғри бажарилган топшириқларнинг 90 — 100 фоизи учун **«5» баҳо (аъло)**, 70 — 89,9 фоизи учун **«4» баҳо (яхши)**, 60 — 69,9 фоизи учун **«3» баҳо (қониқарли)**, тўғри бажарилган топшириқларнинг 60 фоизидан паст кўрсаткичлари учун **«2» баҳо (қониқарсиз)** қўйилади.

Тест синовлари техник имкониятлари бўлган касбий таълим ташкилотларида компьютер орқали махсус ахборот тизимлари ёрдамида ташкил этилиши мумкин.

Кўргазмали-амалий имтиҳонда битирувчи касбий таълим ташкилотида ёки корхонада (ташкилотда) тегишли касб (мутахассислик) бўйича компетенцияларни эгаллаганлик даражасини амалий топшириқларни бажариш орқали кўрсатиб беради.

Кўргазмали-амалий имтиҳонлар тегишли корхоналарда (ташкилотларда) махсус ташкил этиладиган синов майдонларида (симуляцион лабораторияларида) ташкил этилиши мумкин.

Бунда агар корхона (ташкилот) бир нечта бўлса ёки бир корхонада (ташкилотда) кўргазмали-амалий имтиҳонларни ташкил этиш имконияти бўлмаса, касбий таълим ташкилотлари томонидан корхоналар (ташкилотлар) билан келишган ҳолда аниқ корхона (ташкилот) белгиланади.

Кўргазмали-амалий имтиҳонлар шартлари ва баҳолаш мезонлари корхоналарнинг (ташкилотларнинг) вакиллари жалб қилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Профессional таълимни ривожлантириш институти томонидан аттестация бошланишидан **2 ой олдин** ишлаб чиқилади ҳамда тасдиқланади.

Бунда кўргазмали-амалий имтиҳонларнинг шартлари ўқитилаётган квалификация бўйича касбларнинг (мутахассисликларнинг) тегишли ўқув дастурлари мазмунига мувофиқ тузилади.

Кўргазмали-амалий имтиҳон шартларини бажариш муддати ҳар бир касбларнинг (мутахассисликларнинг) **мураккаблиги ва хусусиятидан** келиб чиқиб белгиланади.

Кўргазмали-амалий имтиҳонларни ўтказиш учун корхоналар (ташкилотлар) иш жойларини зарур жиҳозлар, ўлчов воситалари, техник ҳужжатлар, хомашё ва материаллар билан таъминлайди.

Касбий таълим ташкилотларида ўтказиладиган кўргазмали-амалий имтиҳонларда мазкур касбий таълим ташкилоти учун ажратилган хомашё ва ёқилғи мойлаш материалларидан фойдаланишга рухсат берилади.

Кўргазмали-амалий имтиҳонлар бошланишидан олдин комиссия аъзоларидан бири битирувчиларни имтиҳон шартлари, техник шартлар, баҳолаш мезонлари, вақт меъёрлари ва хавфсизлик қоидалари билан таништиради.

Имтиҳон шартларини бажариш жараёнида ҳар бир битирувчи мустақил равишда амалиётлар кетма-кетлигини аниқлайди. Кўргазмали-амалий имтиҳонлар бўйича баҳолаш қайдномаси комиссия томонидан расмийлаштирилади.



Ўзбекистон тарихи фани ва касбий фанлардан тест натижалари ҳамда кўргазмали-амалий имтиҳоннинг баҳолаш қайдномаси асосида комиссия томонидан **баённома** расмийлаштирилади.



Кўргазмали-амалий имтиҳонларни ўтказиш билан боғлиқ харажатлар касбий таълим ташкилотининг тасдиқланган харажатлар сметасида ушбу мақсадлар учун назарда тутилган маблағлар, шунингдек, касбий таълим ташкилотининг тўлов-контракт ҳисобидан тушадиган **маблағлари ҳисобидан молиялаштирилади.**



Дуал таълим шаклида таълим олган битирувчиларнинг кўргазмали-амалий имтиҳон жараёнлари дуал таълим ташкил

этилган корхона (ташкилот) томонидан ташкил этилади.

Бунда корхона (ташкилот) томонидан битирувчиларнинг кўргазмали-амалий имтиҳон натижалари юзасидан тайёрланган **ҳисоботлар** касбий таълим ташкилотига тақдим этилади.

Вазирлар Маҳкамасининг 2025 йил 16 январдаги 14-сон қарори билан Олий таълим тизимида дуал таълимни ташкил этиш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланган. Унга кўра, **дуал таълим** — бу назарий қисми олий таълим ташкилотида, амалий қисми эса корхонада (иш жойида) ўтказиладиган таълим жараёни ҳисобланади.

Аттестацияни ўтказиш жадвали корхоналар (ташкилотлар) билан келишилган ҳолда аттестация бошланишидан камида **30 кун олдин** касбий таълим ташкилоти директори буйруғи билан тасдиқланади.

Аттестацияни ўтказиш жадвали касбий таълим ташкилотининг **расмий веб-сайти ёки ижтимоий тармоқлардаги саҳифаси** орқали эълон қилинади.

Касбий таълим ташкилотлари битирувчиларини якуний давлат аттестациясини ўтказиш қуйидаги схемага мувофиқ амалга оширилади:

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари	Битирувчиларнинг кўргазмали-амалий имтиҳонлари ташкил қилинадиган корхоналар (ташкилотлар) рўйхатини шакллантириб, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлигига тақдим этади.	Ҳар йили 1 ноябрга қадар
Олий таълим, фан ва	Якуний давлат	Ҳар йили 1 декабрга

инновациялар вазирлиги, Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги	аттестацияси ўтказиладиган корхоналар (ташкilotлар) рўйхатини шакллантиради ва тасдиқлайди.	қадар
Касбий таълим ташкilotлари	Битирувчиларининг аттестациясини ўтказиш юзасидан касб ва мутахассисликка мос корхоналар (ташкilotлар) билан ҳамкорлик шартномасини имзолайди.	Ҳар йили 1 январга қадар
Профессional таълимни ривожлантириш институти	1. Ўзбекистон тарихи ва касбий фанлар бўйича тест топшириқлар тўпламини ишлаб чиқади ҳамда тасдиқлайди. 2. Кўргазмали-амалий имтиҳонлар топшириқлари ва баҳолаш мезонларини ишлаб чиқади ҳамда тасдиқлайди.	Аттестация бошланишидан икки ой олдин
Қорақалпоғистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар олий таълим, фан ва инновациялар бошқармаси	Аттестация комиссияси таркибини тасдиқлайди.	Аттестация бошланишидан бир ой олдин
Аттестация комиссияси	1. Аттестацияни касбий таълим ташкilotидаги ҳар бир касб (мутахассислик) бўйича ўтказади. Ўқув жараёни жадвалига мувофиқ	Ўқув жараёни жадвалига мувофиқ

		2. Битирувчиларнинг билими, кўникма ва малака даражасини (касбий компетенцияларини) баҳолайди ҳамда натижаларини эълон қилади.	Аттестация ўтказилган куннинг ўзида
Касбий таълим ташкилотлари	Аттестациядан ўтган битирувчиларга касб (мутахассислик) бўйича белгиланган тартибда касбий таълим тўғрисидаги давлат намунасидаги диплом берилади.	Бир ой муддат ичида	



Аттестацияда олган баҳоларига эътироз билдирган битирувчиларнинг аризаларини кўриб чиқиш учун олий ёки касбий таълим ташкилоти директорининг буйруғи билан **апелляция комиссияси** тузилади.

Мазкур буйруқ билан апелляция комиссиясининг таркиби, иш тартиби ва ваколатлари белгиланади ҳамда бу ҳақда аттестация бошланишидан камида **1 кун олдин** битирувчилар хабардор қилинади.

Асосий тушунчалар:



битирувчи – тегишли ўқув режасидаги фанларни ўзлаштирган, ўқиш даврида тўплаши лозим бўлган кредитларни тўлиқ тўплаган ва амалиётларни муваффақиятли якунлаган олий таълим ташкилоти талабаси ёки касбий таълим ташкилоти ўқувчиси;



битирув малакавий иши – олий таълим ташкилоти бакалавриат таълим йўналиши битирувчилари томонидан ўқишни якунлаш босқичида бажариладиган илмий-назарий иш бўлиб, унда битирувчининг тегишли таълим йўналиши бўйича эгаллаган билими, кўникма ва малакаси баҳоланади;



давлат таълим ташкилоти – давлат таълим стандартлари, давлат таълим талаблари ва ўқув дастурларига мувофиқ таълим хизматлари кўрсатувчи юридик шахс, давлат ташкилоти;



диплом лойиҳаси – бакалавриат босқичи битирувчиси томонидан ўқишни якунлаш босқичида бажариладиган ҳамда муайян соҳа вазифаларига оид аниқ масаланинг комплекс ечимига (конструкторлик, технологик, ижодий, экспериментал, бадий) қаратилган иш;



кўргазмали-амалий имтиҳон – касбий таълим ташкилоти битирувчисининг билими, кўникма ва малакаларини амалий топшириқлар асосида баҳолаш жараёни;



магистрлик диссертацияси – магистратура босқичи битирувчиси томонидан ўқув жараёни давомида

бажариладиган, тегишли мутахассисликка (соҳага) оид аниқ илмий-амалий масаланинг (муаммонинг) ечимига қаратилган илмий-тадқиқот иши;



рационализаторлик ғояси – мавжуд жараён, ишлаш усули ёки маҳсулотни такомиллаштиришга қаратилган янги ва самарали таклиф;



стартап лойиҳаси – инновацион ғояга асосланган янги бизнес ташаббуси бўлиб, у илгари бозорда тақдим этилмаган ёки мавжудларидан сезиларли даражада фарқ қиладиган ноёб маҳсулот ёки хизмат кўрсатиш бўйича таклиф;



плагиат – бошқа шахснинг илмий, ижодий ёки бошқа турдаги ишларини ўзлаштириб, ўз номидан тақдим этиш;



якуний давлат аттестацияси – бакалаврият таълим йўналиши ва магистратура мутахассислиги битирувчиларининг билими, кўникма ва малака даражасини баҳолаш жараёни;



якуний давлат аттестация комиссияси – бакалаврият таълим йўналиши ва магистратура мутахассислиги битирувчиларининг билими, кўникма ва малака даражасини баҳоловчи соҳа мутахассисларидан иборат комиссия.

[illegible]

[illegible]